Några frågor till SKK/AK kring det nya ögonintyget

Vi har besvarat den enkät som sändes ut efter träffen den 27 maj 2025. Frågeformuläret var dock inte avpassat för mer omfattande frågeställningar. Därför denna komplettering. Det är trist att svaret inte gick att spara/skriva ut i läsbart skick.

Allmänt

Liksom andra rasklubbar med rasansvar efterlyser vi en översättning av intyget till svenska. Likaså önskas en ”översättning” av de begrepp och diagnoser som bytt namn; alltså angivande av vad de motsvarar i tidigare vokabulär.

Statistik

Vi har noterat att ni gjort vissa justeringar när det gäller registrering av resultat i de fall ytterligare undersökning gjorts utöver ögonlysning. Vi uppfattar ändå att det kvarstår ett statistikbekymmer i de fall resultatet är *Eye Examination All Unaffected*. Statistikunderlaget omfattar inte de hundar som även gjort gonioskopiundersökning med resultat utan anmärkning. När vi ska ta fram statistik för andelen ICAA *med* respektive *utan* anmärkning måste vi söka på varje hund med resultat *Eye Examination All Unaffected* och se efter om även gonioskopi gjorts med resultat utan anmärkning. Se **bilaga 1**. Det är angeläget för oss att ta fram statistik över andelen med anmärkning.

ICAA

ICAA och glaukom utgör vår största avelsutmaning inom detta område. Vi har därför granskat just texterna om dessa särskilt noga. Texten om glaukom är torftig. Texten om ICAA, Iridocorneal angle abnormality, finner vi svårtolkad, ofullständig och tveksam samt i delar direkt felaktig. Se **bilaga 2.**

Hälsoprogrammet om ögon skiljer ut sig

Listan över ögondiagnoser blir allt längre. Trots att man här har rensat bort somliga diagnoser. För somliga diagnoser vet man föga om ärftlighet och än mindre om arvsgång. Somliga diagnoser är av mindre betydelse rent kliniskt och andra är mycket allvarliga.

Vanligen är man mycket noggrann innan man beslutar om ett hälsoprogram för en viss diagnos och hälsoprogrammet har fokus på det avelsmässiga. Vanligen är det SKK som beslutar om vilka diagnoser som ska omfattas av ett hälsoprogram. När det gäller ögon tycks

det vara veterinärkåren som bestämmer vilka diagnoser som ska omfattas. Det är kanske därför som SKK:s lista med ögondiagnoser med avelsrekommendationer har en slagsida åt det veterinärmedicinska istället för det genetiska och avelsmässiga. Diagnoserna beskrivs ofta utförligt medan grunderna för avelsrekommendationerna ofta är torftiga. I SKK:s lista med diagnoser och rekommendationer hoppar man ofta över ledet i *vad mån* något är ärftligt och går direkt till frågan om arvsgång – som i sin tur ofta anges vara okänd. Det ligger visserligen i sakens natur att listan endast omfattar diagnoser som kan antas ha ärftlig bakgrund – men hur säker är man på det och i vilken mån är det ärftligt?

Om vi jämför med hälsoprogrammet avseende HD är skillnaderna påtagliga. För HD har SKK bestämt vad som ska avläsas och har kontrakterade veterinärer för att verkställa. Det spelar ingen roll om avläsarna skulle hitta andra fel på hundens skelett vid avläsningen – det är inget som ska registreras.

Anledningen till att vi tycker att den annorlunda ordningen för ögon är besvärande har att göra med behovet av avelsbredd och genetisk variation. Bara den omständigheten att en diagnos registreras på en hund påverkar i vad mån den kommer att användas i avel, särskilt på hanhundssidan, även om avelsrekommendationerna medger det. Det är just när det gäller hanar som avelsbasen är särskilt smal. Uppfödarna är mer överseende med sitt tikmaterial.

Det vore önskvärt att varje ögondiagnos kunde bli föremål för noggranna överväganden innan man beslutar att den ska omfattas av ett hälsoprogram för rasen. Här kan förstås invändas att just vår ras inte omfattas av något beslutat hälsoprogram avseende ögon. Men vi ser ändå gärna att avelsdjuren ögonlyses. Fast det ser lite trist ut när våra rashundar får officiella diagnoser som kanske inte har någon bäring på det avelsmässiga eller ens någon klinisk betydelse.

Så vår fråga här är om SKK är nödgat att överlåta makten över vad som ska registreras till veterinärkåren.

2025-08-14

Avelskommittén

Bilaga 1

Statistik avseende resultat från gonioskopi

Ett exempel

Vid sök på enskild hund

Lentigos Super-Trooper Bill

Undersökningsdatum Klinik Diagnos

2025-04-25 ICAA Unaffected (Gonioscopy)

2025-04-25 Eye Examination All Unaffected

De resultat som ger underlag för statistik

Lentigos Super-Trooper Bill

SE58558/2022
EYE EXAMINATION ALL UNAFFECTED
2025-04-25

Analys

Det innebär att vi inte kan ta fram statistik avseende ICAA utan att göra slagning på varje enskild hund med resultat ”all unaffected”.

Bilaga 2

Klipp från SKK:s hemsida med undringar

Iridocorneal angle abnormality, ICAA

Ögats inre vätskecirkulation är viktig, när en förändring i den iridocorneala vinkeln ses vid ögonlysning så undersöks den vidare genom gonioskopi.

Pektinatligamentet ingår i ögats inre vätskecirkulation och bildar det ett galler över det viktiga avflödesområdet.

Diagnos ställs via gonioskopi, dvs där en särskild lins som läggs på hornhinnan. Det finns två typer förändringar som påverkar den iridocorneala vinkeln (ICAA), dels så kan förändringar i pektinatligamentet påverka men även bredden och utseendet på den iridocorneala vinkeln (ICA).

Hos fostret består pektinatligamentet av ett obrutet vävnadsband. Sent i fosterlivet och under den tidiga valptiden bryts ligamentet normalt upp i fibrer och mellanrum så att det ser ut som ett galler. Genom detta galler skall ögats kammarvätska ständigt flöda så att avflödet från ögat är i balans med produktionen. Om utflödet är otillräckligt stiger trycket inuti ögat och ett smärtsamt tillstånd, glaukom, inträder.

Om fibrerna inte är normalt utvecklade ställer man diagnosen pektinatligamentdysplasi, PLD. I ett lindrigt fall är en del fibrer onormalt korta och tjocka och mer eller mindre sammanväxta medan de flesta fibrerna är normala. I ett riktigt allvarligt fall finns en nästan obruten vävnad med enstaka avflödeshål i stället för gallermönstret. Varje hinder för flödet kan leda till tryckstegring i ögat.

ICAA är predisponerande faktor för primärt glaukom.

Avelsrekommendation för hund ögonlyst 2025-02-03 eller senare

När en hund med denna diagnos används i avel bör den paras med en hund som är ögonlyst fri från samma sjukdom. Om ras- och/eller specialklubb har avelsrekommendationer för aktuell sjukdom bör dessa följas. Vid kraftiga förändringar ska hunden inte användas i avel. Eftersom sjukdomen är vara progressiv bör gonioskopi påbörjas före 3 års ålder och upprepas var 3e år.

Arvsgång

Okänd arvsgång.

Undringar

”när en förändring i den iridocorneala vinkeln ses vid ögonlysning”

Är detta en ny metod för ögonlysning? Sådant har vi ju inte fått besked om tidigare. Gonioskopi har gjorts utan besked om sådan indikation. Såvitt vi vet kan sådan förändring inte iakttas vid ögonlysning. Sen är det ju så att vid undersökningstillfället måste gonioskopi göras före ögonlysningen; alltså innan de droppar som behövs för lysningen ges. Vi uppfattade vid träffen att ni insett att denna text är felaktig. Den bör därför korrigeras genast.

Om texten vore korrekt så skulle det förklara varför den nya ordningen kräver ögonlysning samtidigt som gonioskopi görs även om det finns ett ganska färskt ögonlysningsresultat. Men när den nu inte är korrekt så är det svårförståeligt att man inte kan göra enbart gonioskopiundersökning om man så önskar. Denna ordning är enbart kostnadsdrivande.

”så undersöks den vidare genom gonioskopi”

Det står inte ”ska” – men uttryckt som att man inte har något val. Antar att den extra undersökningen inte är gratis och att man inte gärna kan tvinga någon att göra den. Men, som framkom vid träffen, är inte heller denna text korrekt och bör ändras genast.

”bör gonioskopi påbörjas före 3 års ålder och upprepas var 3e år”

Eftersom fokus är på avel är det svårt att förstå varför gonioskopi bör *påbörjas* före 3 års ålder. Avelsmässigt är det väl när en hund sätts i avel som frågan är av intresse. Denna passus belyser att hälsoprogrammet avseende ögon i allt för hög grad är präglat av veterinärmedicinska överväganden. Vi hade önskat mer fokus på det avelsmässiga.

”Eftersom sjukdomen är vara progressiv”

Användningen av ordet sjukdom är felaktigt. Nästan alla hundar i vår ras med denna diagnos är kliniskt friska/symtomfria. Om/när de inte är det så inträder en annan diagnos – glaukom.

Felskrivningen ”är vara” leder tankarna till oenighet i frågan om ”sjukdomen” är progressiv. Bara för något år sedan ansåg en veterinär som är expert på området att den inte är det. Denna veterinär föreläste vid träffen. Men vi har tagit del av motsatt uppfattning hos annan expert. Så vi är förvirrade.

Texten måste korrigeras till enbart *är* eller *kan i vissa fall vara* eller *skulle kunna vara*.

”Vid kraftiga förändringar ska hunden inte användas i avel”

Om ni kommer fram till att ”sjukdomen” *är* progressiv så kan ni inte ha en avelsrekommendation som särskiljer de kraftiga förändringarna – omfattningen av

förändringarna är ju då avhängigt vilken utvecklingsfas som är vid handen vid undersökningstillfället. Det blir ologiskt och har inget med genetik att göra.

Det är en annan sak att endast kliniskt friska hundar ska användas i avel. Den delen av grundreglerna hanteras här under rubriken glaukom; alltså det tillstånd som i detta sammanhang är att beteckna som en sjukdom.

Avelsaspekter

För ICAA anges endast att arvsgången är okänd. För glaukom sägs inget om vare sig ärftlighet eller arvsgång. För något år sedan gjorde vi en beräkning av andelen med PLD-anmärkning av de gonioskoperade. Vi använder här begreppet PLD, istället för ICAA, eftersom det var gällande när vi gjorde våra undersökningar. Andelen med anmärkning var 37%. Om vi sedan lägger till att diagnosen enligt ovan skulle vara progressiv så blir det märkligt att glaukom ändå är en mycket ovanlig sjukdom även om antalet fall har ökat. Mot den bakgrunden kan man knappast anta annat än att det bör finnas andra delar av ögat som effektivt bidrar till avflöde och att den funktionaliteten också är ärftlig. Vi har bara funnit ett säkert kluster och ett eventuellt kluster där man kan se ett härstamningsmässigt samband mellan PLD-anmärkningar och utvecklande av glaukom. Nästan alla glaukomfall som vi hittat poppar upp än här än där utan något mönster.

Med tanke på den stora andelen hundar i vår ras som kan antas få ICAA-diagnos om de gonioskopiundersöks så är dessa frågor av synnerlig vikt. Ett avelsmässigt fokus på att minska andelen hundar med ICAA-anmärkning skulle ge avsevärt minskad avelsbredd och genetisk variation vilket ger svåra konsekvenser på sikt. För att klara av det till oss delegerade rasansvaret behöver vi hjälp istället för stjälp!